

Beskrifvet fik många efterlysare och efterföljare, Hatien uppger
äfr. 509. tidningar, som utgicko och recenseo periodiskt som
cirkulara i Frankrike före revolutionen. Det upptod tidningar

af alla slag, tidningar för dess och stora, allmänliga och satiriska,
~~politiska~~ tidningar, religiösa, literära, filosofiska, militära, kommersiella,
tidningar för nationalökonomi och administration, för vetenskap och
konst, skrifter, affischer och s.k. korveller à la main. Det fanns
även en enda bransch som ej hade sin egen, ~~och som~~ ^{med tidningens}
~~saknade~~ ^{fallande} af dessa tidningar uppnådde en högre grad af utveckling
än det af tvänne slag: den literära pressen och den s.k. semi-
literära, s.k. lilla pressen. Den förra grundades af Dezobris
de Sacco med Journal des Savants 1665, och utveckades vidare
hand och af Desfontaines och Trévoux, upphöfsmännen till den literära kri-
tiken, och andra. När, i literära behandlingen af literära, kritiska
och konstnärliga frågor, hade pressen i sin böjning funnit sin
värklige svärde, det är också i den literära pressen, som
~~mycket mera än den politiska~~ som man för första uttrycket
för tidningspressens tankar och åsikningsvägar. Den senares upp-
hof upphöfsmännen till den senare riktningen var de Vies, som
utgaf sin Mercure galant 1672. Denna genre, hvilken half-
politisk och half literär som den var, i någon mån mot-
svarar ~~den~~ ^{den} tidningslitteratur, blef ända från början oerhördt po-
pular och gottbetad, så genom sin kronikesstil och sitt varierande
innehåll lättes den och uppfattades af alla. Le Mercure
galant ~~lämnades~~ ^{lämnades} efter en tid ~~för~~ ^{för} ~~gäld~~ ^{gäld} ~~gäld~~ ^{gäld} gäldat och adly-
denare ~~af~~ ^{af} Mercure de France. ~~Det~~ ^{Det} denna lilla franska
kathus ~~Hatien~~ ^{Hatien} ~~och~~ ^{och} ~~Journal de Paris~~ ^{Journal de Paris}, hvilken upptod
1777 ~~och~~ ^{och} ~~gick~~ ^{gick} ~~först~~ ^{först} ~~under~~ ^{under} ~~namnet~~ ^{namnet} af en literisk La Plume, men
hade som upphöfsmän

*Det var
en
tidning
som
gick
ut
i
Paris
1777*

4 Tidningarna hvar hvar och en lista öfver de viktigaste af dessa efter
genströmning o. nyfödda förskning. (Höföf ut.)

5 Hatien: Histoire de la presse II, 156 hade redan före Sacco Mezeray
under Colberts höga uppföret pressen till en literär tidning: Journal
littéraire general, hvilken plan dock ej avancerade längre än till
en förtag. Sacco ~~och~~ ^{och} Mezeray ~~och~~ ^{och} ~~utgaf~~ ^{utgaf} utgaf
Le Mercure, den dag ~~och~~ ^{och} ~~den~~ ^{den} ~~den~~ ^{den} den

6 Le Mercure, den dag ~~och~~ ^{och} ~~den~~ ^{den} ~~den~~ ^{den} den

Albert Engström

från E

Det är i år ~~just~~ från trettio sedan jag blev personligt bekant med Albert Engström. Innan dess kände jag honom sedan lång tid tillbaka genom hans böcker och genom hans vänner. Hans författarskap tilltalade mig ofantligt. ~~Jag satta honom tidigt högst upp i mitt medvetande~~. Och överhuvud tror jag att han ansågs som den främste i Finland, där man på den tiden läste allt vad som kom från Sverige med en ^{entusiasm och} entusiastisk intensitet som torde vara ganska ovanlig. Jag beundrade hans förmåga att framkalla intryck med få och ~~ett~~ expressiva ord och utan de många adjektiv som voro på modet, att med några penndrag ge bilder som stannade i minnet. Det skulpturala i hans stil, det avklädda, sobra till synes flärdlösa / som ~~varit~~ verkade ~~skild~~ avfilat och samtidigt så oavsiktligt. ~~Blott~~ När jag började skriva blev jag varnad för att alltför troget söka härma hans ~~sin~~ stil. Det var ingen fara. ~~för att jag skulle kunna det.~~

Mer än jag läst honom hade jag hört talas om honom. Han ~~had~~ hade varit några gånger över i Finland, var vän med ~~hans~~ Edelfelt och min bror Werner Söderhjelm och Kajanus, och de ~~varit~~ yngre Gallén och Sibelius, ~~och~~ Wentzel Hagelstam. Det gick hemska legender om den vilda framfart som präglat dessa skärs lustfärder och konstnärliga umgänge med Engström. Birger Mörner som levde några år i Finland, bildade ett slags mellanlänk, så vitt jag minns rätt. ~~Dessa alla personer voro den~~

Min
att han
Söder
han
den
Min
Wahl

ÅBO AKADEMI, Svenskhetens högbores

XXXXXXXXX

I FINLAND.

Kulturskizzen

Det stora ^{den} felet med Åbo Akademi var, att den ~~inte förlades~~ ^{saamma} till Helsingfors, eller till Helsingfors närhet, vi skall säga Grankulla. ~~För professorer och kanske till och med docenter, vilka alltid äro tvungna att bredvid sitt hushä~~ sitt pedagogiska arbete syssla med vetenskapligt sådant, är det en synnerligen stor lycka att ha sin livsföring i en liten stad, ^{Men, da måste jag} ~~de~~ ^{samma} de ^{vänna} ~~staden~~ en gammal universitets- och kulturstad, och ~~ett~~ ^{en} bibliotek och några embryon till arkiv ~~sitt~~ ^{erbjuda} ~~der~~ där de, som professorer kunna ~~ägnat sig åt~~ ^{ägnat sig åt} sina hobby's och kärat sysselsättningar, mellan de mindre kära, som ett pedagogiskt universitetsarbete erbjuder. Ännu äro vi nämligen inenörda i den ~~gammal~~ ^{la} ~~lag~~ ^{lag} uppfattningen, att ~~de~~ akademisk ^{liksom man inte} lärare måste tagas ur vetenskapsmännens led. Det är en ~~mycket~~ ^{mycket} tradition, en av de ~~allra~~ ^{mycket} lojliga som finnes, och den finnes ju ~~i~~ ⁱ alla världens länder. Men jag tycker att ~~i~~ ^{Finland} vårt land, ~~akad~~ ^{akademi}, som är så lite traditionsbetonat, och ~~har~~ ^{och} så lilla glänsande traditioner ~~och som~~ ^{och dessutom} ~~har~~ så lite sinne för sådant, att ~~här~~ ^{här} ~~skall~~ ^{skall} bort genomföra ~~den~~ ^{den} reformen, ~~att~~ ^{att} som ~~har~~ ^{har} för finnas bara i Amerika, och ~~det~~ ^{det} att ~~man~~ ^{man} måste inneha en viss lärd grad ~~eller~~ ^{eller} "professur", men att denna lärda grad inte ~~kan~~ ^{kan} i fortsättningen ~~vara~~ ^{vara} knuten till vetenskapligt arbete. Det måste ju ~~kan~~ ^{kan} vara ~~en~~ ^{en} förrägligt ~~och~~ ^{och} för studenterna att ~~de~~ ^{de} att deras arbete inte är det viktigaste för lärarna. ~~Man~~ ^{Man} ~~skall~~ ^{skall} säga Bernhard Estlander, eller skall vi säga min systers man Bernhard ~~Estlander~~ ^{Estlander} var en typisk akademiprofessor i historia, men han hade ~~ett~~ ^{ett} inte ens tagit högsta betyg i historia i kandidatexamen, ~~lika~~ ^{lika} lite var hans doktorstitel förvärfvad utan en hederstitel, som han förtjänade bättre än de som i allmänhet brukar få den. En annan sådan typisk och högststående professorstyp är Erik Hornberg. Dessa äro folkupfostrare, människoupfostrare, de ~~halla~~ ^{halla} ha stora vyer och omfatta hela världen med sitt intresse. En ~~också~~ ^{också} härlig professor skulle Torsten Fogelqvist vara. Och ~~äro~~ ^{äro} ~~andra~~ ^{andra}, som ha mindre titlar ~~och~~ ^{och} sig ~~och~~ ^{och} examina under sig ~~att~~ ^{att} stå på, än dessa nämnda. Och hade Åbo Akademi ~~gjort~~ ^{gjort} klarhet om sina syftemål och om ~~den~~ ^{den} ~~möjligheter~~ ^{möjligheter} den hade att räkna på i framtiden, så hade det varit ett slags Högakola för det Svenska Folket ~~och~~ ^{och} hade ~~bort~~ ^{bort} ~~lämnats~~ ^{lämnats}, och denna Högakola hade

Men, da måste jag

Finland

akademi

och dessutom

den Svenska reformen

och det är att man

hessa mer som större leggen

lika lite

Lycka komma ihåg. Men den är rätt för mig för att jag inte kan mår. Men den för att jag är löglig. Men i tilltro till den och Heran för

och mindre examina under sig att stå på

detta ämne

och jagar sig

och nya

den kunnat bli

hessa

Besöket.

Det kom fart över Bertel. Han vände åter till konditoriet och försåg sig med bakverk och kaffebröd av sorter han visste hon satte värde på. I nästa nu var han i fruktbutiken vid Esplanadgatan och köpte det bästa han kunde finna på av höstens gyllene produkter. Närmaste blomsteraffär plundrades på sitt förråd av rosor, mörkröda rosor framför allt, det höga priset för årstiden erlades utan en blinkning. Eljes hördede extravaganser i den vägen icke till Bertels vanor, han var i grunden mycket ekonomiskt anlagd. Nu var det annat, det skulle bliva rosenfest i hans hem. Middagen på det kända studentmatlouset vid Unionsgatan gjordes undan på en kvart och på slaget fem var Bertel hemma hos sig.

Han hade ett utpräglat sinne för hembrevnad och när så hävdes, en viss festivitas över tillvarons miljö, en böjelse som påtagligen följde med hans på mödernet ännu färska härstamning från Sverige, den sällskapligen och familjära samtrevnadens förlovade land. Ett skattande åt denna böjelse var ock den studiebostad han höll sig med, långt konfortablare än stora flertalet andras i samma ekonomiska ställning som han, och hans fyraåriga ungarisliv hade erbjudit många till-

En bildad kvinna
skämt med sång i en akt af Anna Söderström

Personer

Herrn — F. August Wänerius — Tekla Hultin
Den ensamstående — Anna Malenberg — Cely Melolin
Den lärde — Tekla Hultin — Julia Ramberg.
Den fria — F. M. L. Wänerius.

Scenen föreställer en järnvägsstation.

Herrn (kommer in från fonden)

(med en liten följet sate sving)
Jag skyndat hit med snabba steg
från syktens arbetslärd
Till denna nöjesplats, där jag
är i en högre värld,
Ty, ach! Här kan jag nöje få
Med den som snart skall bli,
Om ordet mig är kallt och ömt
Min lefnads vis-a-vis.

Jag sjöf gån i många år,
Men det blef tomt och trist
att vara utan kvinnligt säll.
och så bestöt jag sist
att söka in en byr annans
som det ju brukas nu.
Om att jag gärna ville ha
En om och alskad fru.

(egen melodi)

Men jag vill inte såsom alla andra
Sitt lilla ^{besvärligt} kvinnoväsen vinna
Jag ej vill jag att vid min sida skall vandra
En Wärtens Lotta eller en Lesings Minna.

EN LITEN PRINS OCH EN LITEN BÅT

I dessa dagar återge tidningarna kring hela världen bilden av den nygifta ~~från~~ prins Jacques av Bourbon-Parma och hans unga brud vars mor är den danska prinsessan Margrete, och vars nyblivna prinsessa comtesse Birgite Holstein-Ledreborg på mödernet är en svensk grevinna Hamilton från Skåne. I sannhög ett skandinaviskt bröllop. Då dessutom prinsessan Ragnhild av Norge var brudtärna på sin 15de födelsedag. *Kan man verkligen be- se henne det som en prinsessa i riket?*

Beskrivningen av den "kungliga" stäten som utvecklades, väckte hos mig ett reseminne: minnet av den enda gång jag i levande livet sammanträffat med en medlem av huset Bourbon, som jag sedan så många årtionden väl kände från arkivens och bibliotekens pappersvärldar. *x*

Ett av de tjugigaste nöjen man kunde tillåta sig under det "fredliga" kvartsseklet mellan de båda stora världskrigen var att sätta sig på en av Svesbolsagets miniatyrbåtar vid Skeppsbron och ge sig den vägen via Antwerpen, Rotterdam eller Dunkerque till Paris. Det tog lång tid, men var i stället både trevligt och relativt billigt, och så fick man njuta desto längre - Kielkanalen var inte den snabbaste av färleder att åka sig igenom. Hade man tur att få en ensam hytt, så var denna resa rent bedärande. Och härvidlag gällde det inte, som sagt, ekonomiska synpunkter utan att vara snabb i svängningarna, ty så liten som båten i sig själv redan var, hade den inte många privatkebysser att välja på.

Men, som sagt, det var ett mycket angenämt sätt att färdas på. Redan hela atmosfären på de där små båtarna var så ovanligt hemtrevlig - något av snyggt mindre pensionat i Are eller Montreux - med sina långa och smala table d'hôte-bord, det ogenerade umgänget mellan passagerarna, de snälla keptenerna och hela ångbåtspersonalen, som från första stund man kände som hade den haft personlig anställning hos en själv, den gods hemmenaten och alla dessa små detaljer som soper under klass-skillnaden och utgör den förkättrade och förkeftliga demokratiens få verkliga tillgångar.

Och så människorna, som vanligen hade över sig något av anspråklös välupfostran som var intressantare att ta befattning med än de som färdas på de stora världen-runt-ångarna, som lockar magnaterna och kokotterna av alla huds-kiftningar och religiösa bekännelser. Jag valde gärna det färdemedlet under de intensivaste av mina arbetsår i Paris, då jag var tvungen att där tillbringa mina skademiska vinter- och sommarferier.

Men man upplevde så mycket på dessa resor. Visserligen höll vi på att vid min senaste resor mista både livhanken och båten i den ohyggliga decemberstormen, då keptenen till och med medgav att vår säkra döde hade ägt rum ifall det varit köldgrader, då båten, som var mycket tungt lastad hade gått till botten medan det nu var möjligt att spola bort vattnet, som översköldje den vid var tredje våg.

Men det hände också många gånger lustiga och trevliga saker. Så ~~en~~ t. ex. fick jag engång se en stor författarinna från sida, när hon rassade som ett vilddjur i en öde öken på grund av denna enskilda hytt, som hon inbillade sig att jag hade fått som något slags förmån på grund av mitt författaryrke, och som hon ansåg sig betydligt mera berättigad till *x* vilket orsakade en viss revolution bland alla passagerarna. *En annan gång hände detta: Annan en gång hände detta;*

Jag hade mitt emot mig vid måltiderna ett ungt par som talade franska med varandra. Hans utseende frapperade mig strax. Jag tyckte att jag sett detta huvud tusen gånger vare sig det till-

* Se
1 a vol. b.

hörde en staty eller var placerad annorstädes, med de markerade dragen eller blicken, när han tittade ner på sin tallrik, silverson och mediterande - och jag frågade mig ideligen: var kunde jag ha sett honom? Vid den andra dagens middag kunde jag ej längre behärska min nyfikenhet utan frågade honom om han kände mig och var vi kunde ha räknats. Nej, han kände mig inte, men han kunde upplysa mig om var jag sett hans huvud i denna samma ställning. Han hade i flera år varit tjänsteman på nationalbiblioteket i Paris, - "jag satt i halvörkeln mitt där där man lämnade in rekvisitionslapparna" - sade han....

Det var också på en sådan liten båt, visserligen dansk till börden, som jag på en resa mellan Dunkerque och Esbjerg såg min förste Bourbon, denna unge nu 25-årige prins Jacques, vars bröllop omgäts med vad pressen betecknar med "kunglig glans".

Under de dagar vi åkte på den lilla båten visste varken jag eller någon annan passagerare att vi hade en prins ombord, än mindre att det var en Bourbon, om än ett rykte började smyga förbi munnar och öron. Det var visserligen något lite speciellt med honom, inte bars att kaptenen visade stor respekt gentemot denne 10-12-åring som satt vid hans sida liksom på grund av hans eget eleganta uppträdande och ovanligt förnäma och välupfostrade sätt och väsen. Men å andra sidan voro de så anspråklösa och gjorde så litet väsen av sig att man kunde tagit dem för en mamma med son av "högre stände kultur", som det heter i annonserna, och vilka trivdes bäst med varandra och ej sökte annat sällskap. Jag aktade henne också sådana jag fått veta det, för att hon ej för någon omtalade vem hennes skyddling var och i vilket ärende hon reste - att från det franska internat, där han fick sin upfostran, ta hem honom till hans danska kungliga moder i Köpenhamn. - Det hade dock legat så nära till hands att därigenom sprida ett visst skimmer i skyn över henne själv.

Det var först på tåget Esbjerg-Köbenhavn som jag kom i samspråk med dem, eller med henne, ty pojken, sydlandskt livlig, satt ej ett ögonblick på sin plats, upptagen som han var av att sällskapa med lekamaraterna från båten. De hade sina platser mitt emot mig i samma avdelning av samma kupé och jag kunde ej låts bli att observera att de lagt beslag på dubbelt så många platser som de hade rätt till. Det var också det som gjorde att hon tilltalade mig. Hon ensåg troligen nödvändigt att förklara varför hon ideligen svarade alla i det fullpackade tåget att platserna kring henne voro upptagna, när de enligt internationell och desserterisk kutym inte var det. Hon hade nämligen ansvar för hans bekvämlighet och sade sig vara orolig för att han skulle bli utan sittplata.

Jag blev emellertid en smula flat när jag fick höra att den lille gossen var en prins av Bourbon. Jag hade nämligen under tiden ingripit i barnens lekar och då den bourbonska prinsen föreföll mig mognaast, hade mitt pedagogiska uppfostringsbehov vänt sig speciellt mot honom. Det rörde sig om att de med barns ofte nog likgiltighet för omgivningen hade lokaliserat en del av sina lekar till det "hemlighus" som kupén rymde och vilket jag föreställde för dem var en "allmänning" som de inte fick lägga beslag på. Det andra ämnet var att personligen varna honom för att inte förstöra såg med de massor av choklad och glasspinnor, som han utan måtta masade i sig, till vilka han vid varje station sträckte ut handen till sin duenna för att få nya medel, och vilka han dock med påfallande generosität delade med lekamaraterna. Det var ju inte jag som skulle ge honom dessa varken hygieniska eller etiska råd. Jag förstod också att Ruennan varken av ekonomiska eller andra skal kunde neka honom de pengar han begärde av henne.

Runde

Han var en
kändis
i Köpenhamn
och han
satt i
den
sitt
stämning

han och
den där
han högt
i sitt
sag

sin
de på
föregående
och ett
samtal
med honom
sitt

att var

Dessutom
hade
samtal

Den som däremot inte det ringaste lät sig bekommas av inblandningen, var den lille prinsen, som inte tycktes vara förvånad över någonting. När han sprungit och hoppet sig trött, satte han sig ner på sina många platser mitt emot mig och inledde en konversation på franska, som verkligen också var genuint fransk och under vilken han inte allena berörde ämnen som knappast annars ingå i en så ung mans vokabylär men dessutom riktade till mig frågor om mitt liv och leverne, mitt arbete i Paris och mera slikt som inte brukar intressera pojkar av hans ålder och ställning. Jag kunde också göra en intressant iakttagelse, nämligen att ju närmare vi kom Köpenhamn, desto äldre tycktes prinsen och desto värdigare uppträdde han. Det var som skulle han ha vuxit i sin roll och ställning. Hans duenna nämnde något om att danska folket var mycket "kungligt" och att jag skulle få se att prinsen möttes med röd matta på stationen. Detta gjorde den lille prinsen upprörd och han protesterade ivrigt, - skulle det så olyckligt vara, sade han - *(Jag tänker ej göra mig tillig)* skulle jag få se att han åtminstone inte skulle trampa dem, - ja, han ville hålla vad med mig om saken, men jag ansåg att det inte lönade sig i betraktande av att vi ju inte träffades så alltför ofta.

Tåget visslade till tecken på att vi höll på att köra in. På perrongen mötte morfar prins Waldemar och några kammar- eller hovherrar. Innan det emellertid hade stannat, hade lille prins Jacques stigit upp och uppsökt sina lekkamrater och önskat dem god resa. Sedan kom han in igen, tog mig ertigt och icke utan en viss grandezza i hand ~~och~~ tackade för gott sällskap och önskade mig trevligt i Stockholm och lycka i mitt arbete. Då hade han redan nått den ålder, då ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ det är en ära för t.o.m. en gammal grevinnas att föra-s till bordet av en kunglig person av vilken ålder som helst.

Men sedan han kyssat morfar på båda kinderna och mottagit hovherrarnas ärevärdiga hälsningar, förvånadslös han plötsligt åter till den lille grabb han i verkligheten var. Ett oavsäkt ögonblick smet han ifrån sällskapet, ställde sig bakom prins Waldemars rätt breda rygg och formade sina små händer till en ordentlig långnäs som han lyckades rikta till mig utan att någon såg det. Dervid gjorde han med handen en rundgest kring perrongen som alldeles tydligt visade att han ej hade trampat på någon varken röd eller annan matta... Det hade också varit svårt, ty det fanns varken matte eller någon som bredde ut den...

Ja, det är den ende Bourbon jag räkat utanför historiens värld. Han hade ingen likhet med dem vi känna från porträttarkiven och museerna. Ingenting av det där klumpiga i gestalten, de runda kyrkängelskinderna eller de blonda uttryckslösa ögonen. Den som han närmast kunde ha liknat var greven av Artois, seder-mors som kung Karl X, vers smidiga elegans och aristokratiska förmåhet som han bibehöll till sin ålderdom har blivit legendarisk, liksom hans utsökta aristokratiska manér och fulländade konversation, som skilde sig så mycket från hans bröders, de båda Ludvigernas klumpighet och flegma.

Den lille prins Jacques var redan vid 10-12-år en mycket sympatisk och väluppfostrad ungdom. Uckså på de bilder som nu visa honom tillsammans med hans unga brud utmärker han sig liksom den gången på tåget för en smidig gestalt, och det förvånar mig nu vid minnet av detta sammanträffande att jag inte kom att reflektera över att denna grabb var en särpersonlighet eller åtminstone skulle komma att utveckla sig till en sådan.

Du barnen nämt små änglar,
 Ja, gärna för min skull,
 Men bjud mig ej en himmel
 Af slika änglar full.

Tre änglar små det finnes
 Här, där jöj har sitta hem,
 Och en är en är gammal,
 De andra tre och fem.

De älskliga de äro
 Ibland att se uppå
 Precis som små keruber —
 Lykt här och äro blå.

Men och! den änglasången!
 Hur kan det vara sant,
 Att späda strupar äro
 En sådan hög diskant?

Och nu blott tre de äro,
 Som spinga på engång
 Men — tänk dig spårens pyeda
 Af sådan änglasång.

Man barnen nämt små änglar,
 Ja, gärna för min skull,
 Men bjud mig ej en himmel
 Af slika änglar full!

Bra!
O r d e t

Vi säga varann ej kärleksord,
ty dem vi på andra förbrukat.
Vi svära ej eder vid himmel och jord,
ty vår tillit har livet slukat.

Vi tre icke att vår lilla lust
från gudarnas riken stannar.

mycket meter

Vi tre, att den föddes av jordens must -
och flammor så länge den flammor.

Men ingen har gått så stilla och tyst
som vi i den eviga leken.

Och ingen så tigande kelat och kysst
och släckt den brinnande vecken.

Och därför skall ingen kunna se vi,
så utan skrupler och hinder,
engång gå varandra t y s t förbi -
Ty det är blett ordet, som binder.